

Een positief geluid uit het meetnet

Van de vlindersoorten in het Landelijk Meetnet Vlinders zijn sinds 1992 veertien soorten in aantal toegenomen, terwijl 26 soorten achteruitgaan. Tien soorten bleven stabiel en van één soort is de trend onzeker. We willen in dit artikel nader ingaan op de soorten die zijn toegenomen, en dan in het bijzonder op de soorten die sinds 1992 met minimaal 5% per jaar vooruit zijn gegaan: de sterk toegenomen soorten.

Acht van de veertien vlinders die zijn toegenomen vallen onder de categorie 'Sterk toegenomen' (figuur 1 toont de beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn, figuur 2 de overige sterk toegenomen soorten). Het valt op dat ze het bijna allemaal vrij slecht doen in de eerste paar jaren (voor zover we indexen hadden uit die jaren, dat is niet voor alle soorten zo). 1995 lijkt het jaar van de ommekeer, vanaf dat moment gaan deze soorten sterk vooruit. Waarom doen deze soorten het zo goed?

Habitatrichtlijnsoorten

Van vier van de vijf Nederlandse habitatrichtlijnsoorten hebben we goede indexen en trends; drie van deze soorten gaan sterk vooruit:

Spaanse vlag

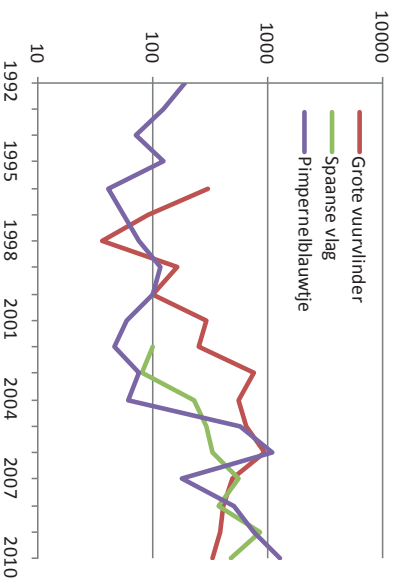
Omdat hij op de habitatrichtlijn staat en overdag vliegt, en dus met dezelfde methode gevolgd kan worden nemen we hem mee in het Landelijk Meetnet Vlinders. Pas sinds 2002 kunnen we betrouwbare trends en indexen berekenen. In die tijd is hij bijna tien keer zo talrijk geworden in Nederland. Dat komt vooral omdat hij zich noordwaarts blijft uitbreiden. Kwam hij tien jaar geleden maar op twee plekken voor, inmiddels kan hij in heel Zuid-Limburg (en ook al af en toe daarbuiten) worden aangetroffen. We denken dat vooral de klimaatverandering voor deze soort goed heeft uitgepakt.

Grote vuurvlieder

Van de grote vuurvlieder tellen we sinds 1996 de eitjes. Hier lijken twee oorzaken voor de zesvoudige vooruit-

Tekst:

*Chris van Swaay
De Vlinderstichting
& Calijn Plate
CBS*

De index van grote vuurvliender, spaanse vlag en pimpernelblauwtje. Deze drie Habitarichtlijnsorten gaan sterk vooruit.

gang: de klimaatverandering is beslist positief geweest, maar zonder de zorg en aandacht van beheerders en vrijwilligers was de trend nooit zo goed geweest. Hij lijkt weliswaar verdwenen uit de Wieden, maar in De Weerribben en Rottige Meente doet hij het nog goed.

Pimpernelblauwtje

Na jaren van onderzoek zijn in het leefgebied rond 2004 speciale maatregelen genomen (kleinschalig plagen), wat tot een sterke toename van het aantal mierennesten en daardoor van het aantal pimpernelblauwtjes heeft geleid. Inmiddels is deze vlindersoort bijna tien keer zo talrijk als in de jaren negentig.

Nog meer goed nieuws

Van de overige 'gewone' soorten doen vijf het bijzonder goed:

Boswtje

Een nieuwkomer begin jaren negentig, waarvan we sinds 1994 indexen hebben. In een paar jaar tijd werden de belangrijkste locaties in Zuid-Limburg gekoloniseerd. Hij nam toen een aantal jaren sterk toe, daarna vlakke de trend wat af. Wat precies de oorzaak voor de uitbreiding was, weten we niet.

Koninginnenpage

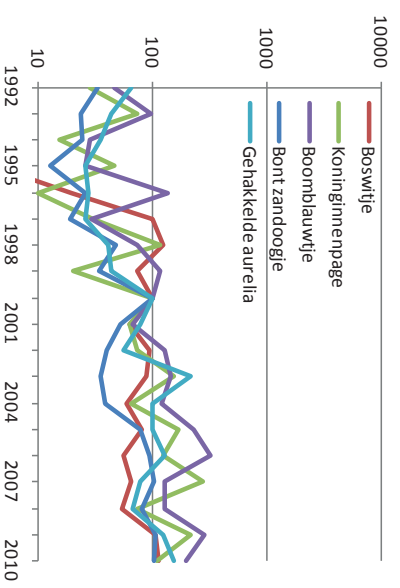
Voor de koninginnenpage weten we wel waarom hij zo is toegenomen. Deze warmteminnende soort profiteert van de warmere zomers en wordt steeds verder naar het noorden waargenomen. Inmiddels wordt hij tot Midden-Gelderland jaarlijks gevonden en is de soort meer dan acht keer zo talrijk als rond 1992.

Boomblauwtje

Een niet zo opvallend vlindertje, maar een graag geziene gast in tuinen (al voelt hij zich bijna overal thuis). Hij is nu bijna zeven keer zo talrijk als in 1992. Waarom weten we niet zo goed.

Bont zandoogje

Ooit een echte bossoort, maar toen dit vlindertje besloot uit het bos te komen en de rest van ons land

De index van boswtje, koninginnenpage, boomblauwtje en gehakkelde aurelia, die het allemaal bijzonder goed doen.

te veroveren, was er geen houden meer aan. Inmiddels kan hij overal gevonden worden, een boom of heg is al voldoende. Dat heeft hem geen windelieren gelegd, want het aantal bont zandoogjes is sinds 1992 ongeveer verzesvoudigd.

Gehakkelde aurelia

In de jaren zeventig nog een echte Limburgse soort, die in de jaren tachtig oprukte tot de grote rivieren en daarna heel Nederland koloniseerde. Dat ging ook na 1992 gewoon door en inmiddels hebben we er bijna vijf keer zoveel als in 1992. Het opwarmende klimaat heeft beslist geholpen.

Kijken we naar deze vlinders dan vallen een paar overeenkomsten op:

- Voor de soorten waarvan we sinds 1992 trends hebben: vooral achteruitgang tot 1995.
- Bij een aantal soorten mag de klimaatverandering wel als een sturende factor genoemd worden. Het leefgebied was er al, het was alleen nog te koud bij ons. Toen dat geschikt werd, lag ons land open.
- Gericht beheer is belangrijk geweest bij grote vuurvliender en pimpernelblauwtje. De inzet en aandacht van beheerders en vrijwilligers is een sleutel tot het succes geweest. Nu nog blijven volhouden.

We blijven de ontwikkeling van deze en alle andere soorten volgen. We zouden dit niet kunnen doen zonder de hulp en medewerking van vrijwillige tellers. We willen hen dan ook van harte danken voor hun inzet. ●

Het Landelijk Meetnet Vlinders

Het Landelijk Meetnet Vlinders is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het CBS, in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), in opdracht van de Gegevensautoriteit Natuur. Dankzij dit meetnet kunnen we de ontwikkelingen in de vlinderstand nauwgezet volgen. Alle hulp en medewerking is welkom. Wilt u meedoen, dan kunt u zich aanmelden bij De Vlinderstichting via info@vlin-derstichting.nl of tel. 031 7467346.